Али Риза Озујгун, Интернационални Бурџ Универзитет у Сарајеву
Сеад Ибрић*, Нови Пазар

Ali Rıza Özüygun, International Burch University of Sarajevo
Sead Ibrić, Novi Pazar

НЕКОЛИКО ДОКУМЕНАТА ИЗ ПИРОТА ЗА ВРЕМЕ ОСМАНСКЕ ВЛАДАВИНЕ¹

SEVERAL DOCUMENT FROM PIROT AT THE TIME OF TURKISH OTTOMAN RULE

Сажетак: Предмет интересовања овог рада су османски (старотурски) документи који се налазе у Музеју Понишавља у Пироту. Пиротски крај је, са краћим прекидима, у периоду од 1385/86. до 1877. године био под турском влашћу, што је свакако оставило трагове оријенталне културе коју су на Балкан са собом донели Турци Османлије. Писани документи из тог периода веома су драгоцене грађа за проучавање прошлости ових крајева. Међутим, поред тога што је до данас веома мало сачуваних докумената, основни проблем је и непознавање писма и језика којег су користили Турци Османлије. Једанаест докумената који су представљени у овом раду различитог су садржаја, то су судска решења, писмене потврде, признанице о уплатама пореза, тапије и путна исправа. Узимајући у обзир да су теме докумената различите, у овом раду се не залази у детаљну анализу истих, већ се рад презентује као

* ibric.sead@gmail.com

¹ Рад је настао као резултат сарадње са Музејем Понишавља у Пироту на пројекту „Заборављени Пирот“ за чије потребе су транскрибовани и преведени документи који су тема овог рада. Документи се по први пут објављују у овом броју Пиротског зборника због чега се захваљујемо госпођи Сашки Велковој и госпођи Мили Панајотовић, ауторкама дела *Заборављени Пирот* (2017), које су дале своју сагласност да се овај рад објави.

грађа, која ће убудуће користити онима који се баве истраживањем прошлости и културе пиротског краја.

Abstract: *The focus of this work were Ottoman (old Turkish) documents located in the Museum Ponišavlja in Pirot. In the period from 1385/86 to 1877 the Pirot region was, with shorter breaks, under the Turkish reign, which definitively left traces of oriental culture that the TurkOttomans brought with them to the Balkans. The written documents from this period are a precious material for studying the past of these regions. However, beside the fact that very few documents were saved, the basic problem was not being familiar with the letters and the language used by the TurkOttomans. The eleven documents presented in this work are of different content and they represent court decisions, written confirmations, tax payment receipts, deeds and a travel document. Taking into account the variety of these documents, this work does not analyze them in detail, but rather presents them as a useful source for future research of the past and culture of the Pirot region.*

Кључне речи: Шехиркој (Пирот), документ, транскрипција, превод, махала, куруш, зимија, хиџретски и грегоријански календар

Key words: *Šehirköj (Pirot), document, transcription, translation, mahalle, kurush, zimmi, Hijre and Gregorian Calendar*

УВОД

Према досадашњим сазнањима, Турци су по први пут заузели Пирот између 1385. и 1386, а дефинитивно га освојили 1425. године. Турци су Пирот назвали Шехиркој (*Şehirköy*) и најстарији помен тог имена датира из 1443. године. За време турске владавине, административно, Пирот је нахија, а онда каза (кадилук) у саставу најпре Софијског санџака, а онда Нишког санџака. Пирот се развио захваљујући трговини и занатству. Период турске владавине у Пироту окончан је крајем децембра 1877. године.² О Пироту из тог периода писали су многи путописци, а један од њих је и Евлија Челеби који је, шездесетих година XVII века, посетио ово место и забележио да је Пирот седиште кадилука а да се „дивна тврђава четвороугаоног облика, а сазидана од клесаног камена“, како је он описао, налази на једној литици, испод које извире врело које је „као вода живота“. Поред тврђаве, од објеката спомиње хиљаду

² Опширније о прошлости Пирота за време турске власти видети: Велкова и Панајотовић (2017).

кућа, „довољан број“ џамија, седам основних школа, чаршијски хан, двеста дућана, Ахмед-дедино турбе, два мала хамама и мост (Šelebi, 1996, стр. 60-61).

Треба напоменути да документи који су обрађени у овом раду немају посебну сигнатуру у Музеју Понишавља у Пироту, већ се воде као Архивска грађа МПП, Збирка оријенталних докумената на османском турском језику.

ДОКУМЕНТ БР. 1

Транскрипција текста:

Ma'rûz-ı dâ'i-i kemîneleridir ki
Şehirköy kasabası mahallâtından Papas Nikola mahallesi ahâlîsinden
tebe'a-i Devlet-i aliyenin Bulgar milletinden bâ'isü'l-i'lâm Bojil Kato
bin Yovan kasaba-i mezkûre mahkemesinde meclis-i şer'-i münîrde
kasaba-i mezkûreye tâbi' Acı Viden çiftliği mütemekkinlerinden kezâlik
tebe'a-i Devlet-i aliyeden ve millet-i merkûmeden Zavili Kole bin
Yovan muvâcehesinde merkûm Zavili Kole zimmetinde işbu târîh-i
i'lâmdan üç sene mukaddem mâlîmdan ve yedimden iştirâ ve kabz
eylediği Gradašniçe toprağında vâki' ma'lûmu'l-hudûd ve'l-müşte-
melât bir kıt'a mülk bağçe semeninden bin beş yüz guruş ve cihet-i
karz-ı şer'î olarak yedimden iktirâz ve kabz ve umûruna sarfla istihlâk

eylediği yüz seksen sekiz gurus otuz para ki cem'an bin altı yüz sek- sen sekiz gurus otuz para bâ tahvîl alacak hakkım olup merkûm Zavili Kole alacağım olan meblağ-ı mezkûr bin altı yüz seksen sekiz gurus otuz paradan sekiz yüz gurusunu bundan akdem mâlından bana edâ ve îfâ ancak zimmetinde bâkî sekiz yüz seksen sekiz gurus otuz para alacak hakkım kalmağla meblağ-ı bâkî-i mezkûr sekiz yüz seksen se- kiz gurus otuz parayı merkûm Zavili Kole'den hâlâ taleb ederim diyü takrîri meâline mutâbık temessük-i mezkûrî ibrâz ve irâesiyle ba'de'd- da 'vâ ve 'l-istintâk ol dahi cevâbında kazıyye-i vech-i muharrer üzre ol- duğunu bi-temâmihâ tâbi 'ân ve kat 'iyyen ikrâr ve i 'tirâf idüp lâkin ben deynim olan meblağ-ı bâkî-i mezkûr sekiz yüz seksen sekiz gurus otuz parayı dahi müdde 'î-i merkûm Bojil Kato'ya bundan akdem mâlından kâmilten edâ ve îfâ eylediğimde ol dahi yedimden bi't-temâm ve 'l-kemâl ahz u kabz ve istîfâ-yı hakk itmiş idi diyü müdde 'î-i merkûmun inkârı- na mukârin tasaddî eylediği def'-i müdde 'âsını isbâta beyyineden iz- hâra acz idüp talebiyle müdde 'î-i merkûm Bojil Kato bi'l-muvâcehe ber nehc-i şer 'î tahlîf olunmağın mûcibince dâfi '-i mezbûr Zavili Kole def'-i mezkûrıyla müdde 'î-i merkûm Bojil Kato'ya bi-lâ beyyine mu 'â- razadan ba'de 'l-men ' merkûm Zavili Kole 'nin ikrâr ve i 'tirâfiyla lâzım gelen meblağ-ı bâkî-i mezkûr sekiz yüz seksen sekiz gurus otuz parayı müdde 'î-i merkûm Bojil Kato'ya hâlen edâ ve teslîme merkûm Zavili Kole'ye tenbîh olunduğu tescîl ve bi'l-iltimâs huzûr-ı âlîlerine i 'lâm olundu el-emrû li-men lehü 'l-emr.

Fi 'l-yevmi 'l-hâmis aşer min şehr-i Rebiü 'l-evvel li-sene semânîn ve mieteyn ve elf.

Nâib-i Şehirköy

/Mühür/: Seyyid Ahmed Rüşdi, 1275.

Превод текста:

Извештај (излагање) сиромашног молитеља је (следеће):

Повод овог илама је то што је држављанин Узвишене државе³ Божил Като син Јованов, који је бугарске националности, житељ махале Поп Николе, која је једна од махала *касабе Шехиркој*⁴, у суду споменуте *касабе*, пред скупштином светлог закона, прили-

³ Израз се односи на Османску државу, тј. Османско царство.

⁴ Опширније о изразу Шехиркој као турском називу за Пирот видети: Зиројевић (1980).

ком суочавања са Завили Колетом сином Јовановим, који је такође држављанин Узвишене државе и припада споменутој нацији, настањен на Аци Виденовом *читлуку*, који припада споменутој *касаби*, изјавио да је три године пре датума овог извештаја споменути Завили Коле код себе задржао хиљаду и по *куруша* од плодова једне баште, коју је купио и узео од моје имовине и из мојих руку, а која се налази у Градашници и чије су међе (границе) и садржаји познати, и од мене је поводом законског зајма због трошкова око послова позајмљивања и зајма узео и потрошио сто осамдесет осам *куруша* и тридесет *пара*, што укупно износи хиљаду шесто осамдесет осам *куруша* и тридесет *пара* и то је моје право које сам требао узети уз поседовање облигације. Споменути Завили Коле од споменуте суме хиљаду шесто осамдесет осам *куруша* и тридесет *пара*, коју сам требао узети, мени је пре овога (досад) дао и уплатио од свог иметка осамсто *куруша*, међутим код њега ми је остало још осамсто осамдесет осам *куруша* и тридесет *пара*, које су моје право и које треба узети. Споменути остатак суме од осамсто осамдесет осам *куруша* и тридесет *пара* и даље потражујем од споменутог Завили Колета'. С тим у вези он је у складу са значењењем саопштеног поднео и приказао споменуту потврду. Уједно након тврдње и са слушавања и он (Коле) такође је у свом одговору потпуно природно и сигурно потврдио и признао да је у питању случај као што је горе наведено, међутим рекао је 'ја сам свој дуг, споменути остатак суме од осамсто осамдесет осам *куруша* и тридесет *пара*, пре овога (раније) из мог иметка потпуно дао и одужио се споменутом тужитељу Божил Кату, тада је и он из мојих руку уредно и потпуно узео (тај новац) и наплатио је оно што припада (њему)'. Тако је покушао да негира споменутог тужитеља, али је даваоц изјаве био немоћан изнети доказ чиме би доказао и одбио тврдње тужитеља. На његов захтев споменути тужитељ Божил Като је онако како треба у његовом присуству (лицем у лице) у складу са законом, без именовања неког другог за заступника наступио, а споменутом бранитељу Завили Колету је споменутом одбраном без доказа према споменутом тужитељу Божил Кату спречена расправа, након чега је изјавом и признавањем споменутог Завили Колета закључено да споменути остатак неопходне суме од осамсто осамдесет осам *куруша* и тридесет *пара* и даље остаје дужан предати споменутом тужитељу Божил Кату, због чега је споменути Завили Коле упозорен, а што

је евидентирано и уз препоруку у њиховом цењеном присуству обзнањено, а наредба припада ономе ко је власник наредбе.

Петнаестог дана месеца *ребиу'л-еввела*, хиљаду двеста осамдесете године (1280). [30. август 1863. године.]

Наиб Шехиркоја

/Печат/: Сејјид Ахмед Рушди, 1275. [11. август 1858-30. јул 1859. године]⁵

ДОКУМЕНТ БР. 2

Транскрипција текста:

Bâdî-i terkîm-i hurûf oldur ki

Haremeynü'l-muhteremeyn şerefehâllâhu fi'd-dareyne tâbi' evkâf-dan Üsküdar'da İhsâniye nâm mahallde vâkı' merhûm ve mağfûr

⁵ Ово је година израде печата.

Sultân Osmân Hân câmi ‘-i şerîfinde vâkı ‘ minber-i şerîf ve İslambol ‘da vâkı ‘ sadr-ı esbak merhûm Gazi Mahmûd Paşa-yı Velî türbe-i şerîfine vaz ‘ olunan lihye-i sa ‘âdet-i hazret-i Resûl-i Ekrem ve Nebiyyü ‘l-muh-terem sallallâhu aleyhi ve sellem evkâfı şerîfeleri mülhakâtından Niş eyâleti dâhilinde kâin nefis-i Şehirköyü ‘nde vâkı ‘ merhûm İskender Bey vakfi musakkafâtından olup Tehapesi (?) mahallesi dimeğle ma ‘rûfnâm mahallde vâkı ‘ etrâf-ı erba ‘ası bir tarafı Cenne Şahin dükkânı ve bir tarafı Manev (Mano) zimmî dükkânı ve yine mersûm Manev (Mano) zimmî mahzeni ve taraf-ı râbi ‘i tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz olan bir bâb tahtanî dükkân ve arkasında bir bâb menzile bundan akdem mutasarrıf olan Yovan veledi Papas Jivko nâm zimmî mürd ve helâk olup dükkân ve menzil müstehakk-ı intikâl kalmağla işbu hakk-ı tâlibleri olan sulbî oğulları Yovan ve Petre ve Koca ve Avram ve Tane ve Koto nâmân zimmîler yedlerinden ber müceb-i ta ‘lîmnâme-i aliyye ve tan-zîmât-ı cedîde mücibince îcâb eden harcı bedel-i intikâliyyeleri hazîne-i evkâf-ı hümayûn için ahz olunup dükkân ve menzil-i mezkûrların zabt u tasarruflarını hâvî me ‘mûriyetim hasebiyle işbu memhûr sened yed-i mesfûrlara müştereken i ‘tâ olunmuşdur mâdâm ki tazmîn olunan iki gurus icâre-i müeccelesin sâl be-sâl cânib-i vakfa edâ eyledikçe müşte-reken mutasarrıf olup tasarruflarına taraf-ı ahardan bir kimesne mâni ‘ ve müdâhale olunmayalar.

Fî 27 Zâ sene 64

/Mühür/: Mîr Ali Müdür-i Evkâf-ı Niş ve tevâbi ‘

Yovan veledi Papas Jivko mutasarrıf olduğu meyhane ve dükkânı rızâsıyla Bojil veledi Yovan ‘a kat ‘iyyen ferâğ etmiş olduğunu mübeyyin işbu mahalle şerh verildi. Sene 76. (İmza)

Превод текста:

Повод писања овог документа је:

Честитим *вакуфима*

Честитог *минбера*, који се налази у честитој џамији покојног и опроштеног Султан Осман-хана⁶, која се налази у *махали* по имену Ихсаније на Ускудару⁷, те која је од *вакуфа*, који припадају пошто-

⁶ Султан Осман III (13. децембар 1754 - 29-30. октобар 1757. године). Џамија је саграђена 1755. (1169. х.) године. Џамија је била порушена, а обновљена је 1989. године и поред старог назива, позната је и као Кућук Ихсаније џамија.

⁷ Данас општина и насеље у азијском делу Истанбула.

ваном *Харемејну*, нека их Бог учини часним на оба света; и чести-тог *турбета* бившег *садразама* покојног Гази Махмуд-паше Велије⁸, које се налази у Истанбулу, а у којем се налази срећна длака⁹ цењеног најчаснијег посланика и поштованог веровесника¹⁰, нека су на њега Божји мир и спас, између осталог припадају објекти, који су укровљени *вакуфи* покојног Искендер-бега¹¹, који се налазе у центру *Шехиркоја*, који се налази у Нишком *ејалету* и то један истакнути (одабрани) приземни дућан, који се налази у *махали* познатој као Техапеси (?), а који се са четири стране граничи са дућаном Џенне Шахина на једној страни, са дућаном *зимије* Манева (Мано) на другој страни, такође са оставом (подрумом) споменутог *зимије* Манева (Мано) (на трећој страни) и са јавним путем на четвртој страни и иза њега (тог дућана) једна кућа (конак).

Претходни (досадашњи) корисник *зимија* по имену Јован син попа Живка умро је, тако да су дућан и кућа с правом прешла на потражитеље права, његове рођене синове, зимије по имену Јован, Петар, Коча, Аврам, Тане и Кото, од којих је у складу са узвишеним правилником и потребама нових закона наплаћена неопходна такса у протувредности преношења за царску *вакуфску* благајну. Ради узимања и коришћења споменутог дућана и куће, а у складу са мојом службом споменутим је заједнички на руке дата ова опечачена потврда (документ). Пошто је надокнада за издавање два *куруша*, који се уплаћују накнадно сваке године, све док према *вакуфу* буду извршавали обавезе они су заједнички корисници и нико други немој да их спречава и да им се меша у коришћење (ових објеката).

27. зу'л-каде (12)64. године. [25. октобар 1848. године]

⁸ Вероватно је реч о Махмуд-паши Анђеловићу или Абоговићу (1420-1474). Прославио се за време Султан Мехмеда II, познатог као Освајач (Фатих). Иначе се ово турбе налази у истанбулском насељу Еминону у европском делу града.

⁹ У многим џамијама и турбетима широм Османске државе, као и у данашњој Турској, налазе се длаке за које се сматра да су од Божјег посланика Мухаммеда и њима се посвећивала велика пажња и поштовање. Ове длаке чувају се у стакленим посудама и излажу се у одређеним данима, посебно током светог месеца рамазана, месеца поста код муслимана.

¹⁰ Односи се на Мухаммеда Божјег посланика у исламу.

¹¹ Опширније о задужбинама Искендер-бега у Пироту видети: Амедоски и Катић (2014).

/Печат/: Мир Али, директор Вакуфа¹² у Нишу и местима која му припадају

/Запис са стране/ (накнадно унет)

Изјава Јована сина поп Живка, као корисника мејхане и дућана да је својом вољом апсолутно одустао од њиховог коришћења у корист Божила сина Јованова на овом месту је објашњена. (12)76. године. [31. јул 1859 - 20. јул 1860. године].¹³ /Потпис/

ДОКУМЕНТ БР. 3

Транскрипција текста:

Bihi

/Damga/: Kıymet, min 100 ilâ 1000 /Tuğra/: Sultân Abdülazîz
Bâdî-i terkîm-i ilm-i haberdîr ki

¹² Односи се на Вакуфску дирекцију, задужену за управу и бригу о задужбинама.

¹³ Ово је година израде печата.

Şehirköy kazâsına muzâfe İzvor karyesi arâzisinde vâki' bir tarafı Jivko Yiğitbek bağı bir tarafı Aleksa Krsto'nun bağı bir tarafı mer'a ve taraf-ı râbi'i tarîk-i âmm ile mahdûd on iki çapalık bir küt'a bağı Şehirköylü Meyne (Mine) veledi Ranco ile zevcesi Yovanka binti Yovan'ın müştereken mülkleri olduğunu tasdik ederiz bu def'a mezkûr bağı Şehirköylü Manovil (Manoyl) Kukal'a bin sekiz yüz elli guruşa bey' ve temlik eyleyüp icâb eden hüccet-i şer'iiyesinin verilmesiçün taraf-ı âcizânemizden işbu ilm-i haber i'tâ kılındı.

Fî 8 Rebiülevvel sene 89

Papas Gorge mahallesi muhtârı Kosta Cerman

/Mühür/: Muhtâr-ı evvel Mahalle-i Papas Gorge

/Mühür/: Muhtâr-ı sâni Mahalle-i Papas Gorge

Превод текста:

У име Његово (Божје)

/Жиг/: Вредност од 100 до 1000 (куруша), */у средини*) монограм/
султан Абдулазиза¹⁴

Повод писања овог *илм-у хабера* је (следећи):

На територији села Извор, које припада кази *Шехиркој*, налази се један виноград од дванаест мотика, који се са једне стране граничи са виноградом Живка Лигитбека, са друге стране са вртом Алексе Крста, са једне (треће) стране са пашњаком и са четврте стране са јавним путем. Потврђујемо да је тај виноград заједничка имовина *Шехиркојлије* Мејне (Мине) сина Ранцовог и његове супруге Јованке кћерке Јованове. Овог пута споменути виноград продали су и пренели власништво на *Шехиркојлију* Мановила (Манојла) Кукала за хиљаду осамсто педесетпет *куруша*. Тим поводом ради издавања шеријатског хуцета, наша маленкост издала је овај *илм-у хабер*.

08. *ребиул-еввел* (12)89. године [06. мај 1872. године]

Мухтар Поп Ђорђево махале Коста Џерман

/Печат/: Први *мухтар* махале Поп Ђорђе

/Печат/: Други *мухтар* махале Поп Ђорђе

¹⁴ Султан Абдулазиз (25. јун 1861 - 30. мај 1876. године).

ДОКУМЕНТ БР. 4

Транскрипција текста:

Bihi

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki

*İşbu bin iki yüz kırk beş senesi hâlen bâ berât-ı pâdişâhiyle ber
vech-i iştirâk ve uhde-i iltizâmımızda olan ifrâz hisseleri ki Gradaşniçe
nâm karye derûnunda bir kıt'a bağçe mahlûliyle ma'an bir sabanlık
olur bağçedir işbu ma'lûmetü'l-hudûd bir tarafından Anta Çuçan
bağçesi ve diğer taraf İko Şikula bağçesi ve bir tarafından Mita Raçko
bağçesiyle ve taraf-ı erba'ası yol ile mahdûd bağçenin üç bölükden
bir bölüğü mahlûl olmağın iki hissesi üzerinde olan Jifko ve karındaşı
Yovan nâmân zimmîlerin bağçelerine ilhâkan mahlûllerinden virilüp
mesfûrlar Jifko ve karındaşı Yovan olup ve rağbet eyleyüp ve mahlû-
lünden kendü bağçelerine ilhâkan tapusuna tapu ve ağleb idüp bizler
dahi sahibü'l-arz olduğumuz hasebiyle kânûnen hakk-ı tapusun ahz
idüp mâdâm ki sâl-i hâl beher sene bağçe-i mezbûrun a'sâr-ı şer'iy-*

yesin sâhibü'l-arz olanlara edâ ve teslîm eylemen şartıyla yedlerine tasarrufluyuşün tarafımızdan işbu memhûrlu tapu i'tâ olundu gerekdir ki ferd-i vâhid ahardan kimesne mâni' olmayalar tahrîren sene 245.

Превод текста:

У име Његово (Божје)

Повод писања овог документа је (следећи)

Ове текуће хиљаду двеста четрдесетпете године са царским *бератом* подељени удели, који се налазе у нашем поседу како би се издавали у *ортаклук*, од којих је једна башта, која се налази унутар села по имену Градашница, а која је, поред тога што је остала без корисника, башта колико од једне мотике, а њене границе (међе) су познате и то са једне стране је башта Анте Цуцана, а са друге стране је башта Ике Шикула, са једне (треће) стране је башта Мите Рацкова и са четврте стране граничи се са путем. Од три дела ове баште један је остао без корисника, а остала два дела користе *зимије* по имену Живко и његов брат Јован. Узимајући у обзир да се граничи са њиховим баштама, споменути Живко и његов брат Јован изразили су жељу да је припоје својим баштама због тога што највише заслужују да узму *тапију*¹⁵ на део који је остао без корисника, и ми смо, узимајући у обзир да смо власници земље законски узели право на *тапију*, и када је тако, под условом да ове године и сваке године за споменуту башту власницима земље плаћају законски предвиђени порез (десетину), ради коришћења исте са наше стране на руке им је (из)дата ова печатом оберена *тапија*. Неопходно је да им било који појединац или неко са стране не смета.

Написано (1)245. године [03. јул 1829 - 21. јун 1830. године].

¹⁵ О османским тапијама и појмовима о тој теми видети књигу Ујкановића и Ибрића (Ujkanović i Ibrić, 2015).

ДОКУМЕНТ БР. 5

Транскрипција текста:

/Damga/ Kıymet, min 100 ilâ 1000 /Tuğra/ Sultân Abdülazîz

101

Yalnız yüzbir kuruşdur

Bâdî-i terkîm-i sened oldur ki

Seksen dokuz senesi Teşrîn-i sâni yirminci gününden i 'tibâren üç mâh
yani doksan bir gün va 'desiyle Şehirköylü hancı Tupancı Kiro yedinden
istikrâz eylediğimi mübeyyin işbu bir kıt'a deyn senedim merkûm Kiro
yedine i 'tâ kılındı.

Fî 20 Teşrîn-i sâni sene 89

Zabt eden

grnçar Yovan veled-i Mitre

Kaza-i Şehirköy

Şuhûdü'l-hâl

Kürkcü Yovança Hacı İlko

Dobridollu Mano ve gayruhum

Derûn-ı senedde terkîm yüz guruş va 'desinde merkûm Yovan'a îfâsına muktedir olamadığı halde tarafımdan aynıyla tazmîn etmek üzere meblağ-ı mezbûrun edâsına kefil ve müte'ahhid eylediğimi mübeyyin işbu mahalle temhîr kılındı.

Fî 20 Teşrîn-i sâni sene 89

Conko veled-i Peyo

Filip veled-i Dimitre (?)

Grnçar

...

Превод текста:

/Жиг/ Вредност од 100 до 1000 (куруша), /(у средини) монограм/ султан Абдулазиза¹⁶

101

(Вреди) само стоједан куруш

Повод писања ове потврде је (следећи):

Од двадесетог дана месеца *теширин-и санија* осамдесетдевете године, у року од три месеца, односно деведесетједан дан, из руке *Шехиркојли ханџије* тупанџије Кира узео сам зајам, због чега се споменутом Киру на руке (из)даје ова моја потврда која говори о једном мојем зајму.

20. *теширин-и сани* (12)89. године [02. децембар 1873. године].

Примио

грнчар Јован син Митрета

Кадилук Шехиркој

Сведоци чина:

ћурчија Јованча Хаџи Илко

*Добридолија*¹⁷ Мано и остали.

/У левом десном углу/

¹⁶ Види фусноту бр. 14.

¹⁷ Из Доброг Дола. Село Добри До (у оригиналу документа *Dobridol*) налази се десетак километара северно од Пирота.

Ако споменути Јован не буде у стању вратити сто куруша на време, као што је записано у потврди, гарантујем и обећавам да ћу исто одужити од себе и да ће споменута сума бити враћена, што је на овом и месту опечачено.

20. теширин-и сани (12)89. године [02. децембар 1873. године].

Џонко син Пеје

Филип син Димитра

...

грнчар

ДОКУМЕНТ БР. 6

Транскрипција текста:

/Damga/ Kıymet, min 4001 ilâ 6000 /Tuğra/ Sultân Abdülazîz
Dört binbir kuruştan altı bin kuruşa kadar hüküm mazbatası yazıl-
mak için varaka-i ...dir/Kıymet kuruş 3

Bihî

Huzûr-ı âlî-i mutasarrıf-ı ekremîye

Numara 23

Şehirköy kasabası sâkinlerinden ve tebe'a-i Devlet-i aliyyenin Bulgar milletinden Jifko Isvinyar veledi Anto'nun vekîli Yahûdî Yakov Cuvan tarafından bi't-takdîm evvelce havâle buyrulan arz-ı hâlde kasaba-i mezkûrda Papas Nikola Zemlek mahallesi sâkinelerinden Vido binti Vi-den ile İstoyanka binti Bojil zimmetlerinde bin sekiz yüz yetmiş beş sene-i milâdiye Teşrîn-i evvelinin yirmi altı târihiyle müverrah Bulgariyyü'l-i bâre bir kıt'a sened mücibince sekiz bin dört yüz seksen guruş ve yine sene-i mezkûrun Teşrîn-i sâni yirminci târihli ve bin sekiz yüz guruş rakamlu diğeri bir kıt'a senedden ez gayr-ı me'hûz üç yüz iki buçuk guruş ki cem'an sekiz bin yedi yüz seksen iki buçuk guruş alacağının tahsîlini iddi'â ve iş'âr ve senedât-ı mezkûreyi dahi irâe ve ibrâz etmiştir.

Terâfu'-ı lâzimenin icrâsı zımnında meclise gelmeleri için ale'l-usûl yazılan ihzâr pusulaları merkûmâna irsâl kılınmış olduğu halde hükûmete gelmeyeceklerini ve murâfa'aya vekîl dahi göndermeyeceklerini kat'ıyyen beyân etdikleri vukû'bulan ihbâr üzerine müdde'î-i merkûmun iddi'â-yı âhiresi üzerine def'aten ve sâni olarak tahrîr kılınan diğeri ihzâr pusulası mahallesi muhtarı Kürkcü Vace'ye bi't-teslîm mezbûretâna gönderilmiş iken ânın dahi ahzında temerrüd ve imtinâ' ettiği pusula-i mersûl zahrına muhtâr-ı merkûm tarafından Bulgariyyü'l-i bâre yazılıp vaz'-ı imzâ edilen derkenârdan müstefâd olmağla mezbûrtânın hükûmete gelmemeleri ve vekîl dahi göndermemeleri bir ma'zeret-i sahîhadan neş'et etmediği anlaşılmıştır.

Müdde'î-i merkûm Yakov ise iddi'â-yı vâkî'anın ber müceb-i nizâm rû'yet ve temşitinde ısrâr etmesi üzerine hâmil olduğu senedât bi't-taleb kırâet etdirildikde ânifen zikr olunduğu üzre birisi cihet-i karz olarak sekiz bin dört yüz seksen ve diğeri bin sekiz yüz guruş ise de zahrında ceste ceste vukû'bulan teslîmât fîrûnihâde olundukda üç yüz seksen guruş sarkup mezkûr iki kıt'a senedde mecmû' diyyûn sekiz bin yedi yüz seksen iki buçuk guruş olduğu ve müvekkil-i merkûm Jifko Svinyar nâmına mezbûrtân Vidoya ve İstoyanka tarafından verildiği imzâlarından istidlâl kılınmıştır.

Bunlara iki kıt'a ihzâriye gönderilmiş olduğu hâlde hükûmete gelmeğe ve muhâkeme olmağa vekîl ta'yîn ve i'zâm etmemelerinden nâşî müsted'î-i merkûm hükûm-i gıyâbi talebinde bulunmasına binâen usûl-i muhâkeme ticâret nizâm-nâme fasl-ı sâbi'inin yetmiş altıncı maddesi

ahkâmına tevfiķan müddet-i i 'tirâz olan on beş gün zarfında müdde 'a aleyh merkûmetân i 'tirâz-ı ale 'l-hükm ederler ise mu 'âmele-i nizâmiye icrâ olunmak üzere kânûn-ı mezkûrun altmış yedi madde-i musarrahasına tevfiķan meblağ-ı mezkûr sekiz bin yedi yüz seksen iki buçuk guruşla ma 'a evrâk-ı bahâ nizâmen istihsâli lâzım gelen iki yüz yirmi dokuz guruş yirmi iki para ki cem 'an dokuz bin on iki guruş iki paranın mezbûrtândan tahsîline bidâyeten ve gıyâben hükm ve karâr verilmiş ve nüshateyn olarak tanzîm kılınan işbu hükm-i gıyâbî mazbatasının birisi müdde 'i ve diğerinin mezbûrtâna i 'tâ ve teblîği iktizâ-yı hâlden bulunmuş olmağın ol bâbda ve her hâlde emr ü fermân hazret-i menlehü 'l-emrindir.

Fî 29 Kânûn-ı sâni sene 92

Превод текста:

/Жиг/ Вредност од 4.001 до 6.000 (куруша), /(у средини) монограм/ султан Абдулазиза¹⁸

Ово је лист (образац) на којем се уписују одлуке, које се односе на вредност (спора) од четири хиљаде и једног до шест хиљада куруша/Вредност (листа) 3 куруша.

У име Његово (Божје)

Његовом височанству *мутесарифу* најчеститијем

Број 23

Јевреј Јаков Џуван као заступник Живка Свињара сина Антова, настањен у *касаби Шехиркој*, држављанин Узвишене Османске државе, бугарске националности, у молби коју је раније поднео тврди и наводи да треба наплатити осам хиљада четиристо осамдесет куруша од Видо(је) кћерке Виденове и Стојанке кћерке Божилове, које су настањене у *махали* Поп Николе Землека, у споменутој *касаби*, у складу са једном признаницом (потврдом), која је на бугарском, датирана на хиљаду осамсто седамдесет пету грегоријанску годину, двадесетшестог *теширин-и евела* [07. новембар 1875. грегоријанске године/1291. румијске године]. Такође, на основу једне признанице из исте споменуте године двадесетог *теширин-и санија* [02. децембар 1875. грегоријанске године/1291. румијске године] од суме хиљаду осамсто куруша, није узето (враћено) двеста два и по куруша, што

¹⁸ Види фусноту бр. 14.

укупно чини осам хиљада седамсто осамдесет два и по *куруша*, чак је показао и предочио на увид споменуте признанице (потврде).

У циљу спровођења неопходног судског претреса, да би дошле на седницу, у складу са правилима написани су позивни листићи и послати двома споменути особама, поред тога оне су одлучно (дефинитивно) изјавиле да неће доћи у општинску зграду (суда) и да чак на судски претрес неће послати ни заступника. Након тог догађаја, о којем је стигла вест, на другу тврдњу споменутог тужитеља још једном су, по други пут написани други позивни листићи и послати двома споменути особама преко *мухтара* те *махале Ђурђије* Ваце да им их преда (уручи). Чак и том приликом по питању узимања изражена је непослушност и одбијање, те је на полеђини послатог листића споменути *мухтар* на бугарском написао на маргинама, тамо где се ставља потпис, да се дошло до закључка да ове две споменуте особе немају валидно оправдање за недолазак у суд (општинску зграду), као и за неслање заступника.

Споменути тужитељ Јаков је упорно тражио да се питање тужбе у складу са законом види и преиспита, након чега су на његову молбу прочитани документи (признанице) које је донио са собом, те као што је малопре споменуто, једна признаница је била на име зајма од осам хиљада четиристо осамдесет, а друга од хиљаду осамсто *куруша*, на чијој позадини је наведено отплаћивање које је ишло део по део и да је дуг спуштен и спао на триста осамдесет *куруша*, а на две споменуте признанице укупан дуг је осам хиљада седамсто осамдесет два и по *куруша*, и то на име споменутог Живка Свињара, који је овде заступљен, што је доказано је на основу потписа споменуте Видоје и Стојанке.

Поред тога што су им послата два позива, а узимајући у обзир да нису хтеле да дођу у општинску зграду (суд) и нису одредиле и послале заступника на суђење, споменути тужитељ је затражио доношење одлуке у одсуству (тужених), на основу чега методом суђења у складу са одредбом седамдесетшестог члана седмог поглавља Закона о трговини стоји да у року од петнаест дана оптужени, односно две споменуте особе, имају право жалбе, ако дају жалбу на одлуку законски поступак ће бити спроведен. У складу са наведеним седамдесетшестим чланом споменутог закона првостепено и у одсуству доноси се одлука и решење да се од две споменуте особе наплати споменута сума од осам хиљада седамсто осамдесет

два и по куруша, заједно са двеста двадесет девет куруша и двадесет пара на име законских трошкова и вредности докумената, што укупно чини девет хиљада дванаест куруша и две паре. Записник ове одлуке донете у одсуству написан је у два примерка, од којих се један даје тужитељу, а други двома споменутим особама, а због неопходности ситуације и доставља. По том питању и у сваком случају наредба припада ономе ко је власник наредбе.

29. канун-и сани (12)92. године [10. фебруар 1877. године]

ДОКУМЕНТ БР. 7

Транскрипција текста:

/Tuğra/ (297)

Sened-i Hâkânî

Sıra Numarası: 56

Defter-i şehr: Şubat (1)305

Dâire-i belediye: -

<i>Livâ:</i>	<i>Üsküb</i>	<i>Kazâ:</i>	<i>Radovište</i>	<i>Nâhiye:</i>	-
<i>Karye:</i>	<i>Raklište</i>	<i>Semt-i meşhûr:</i>	-	<i>Mahalle:</i>	-
<i>Sokak:</i>	-	<i>Mevki':</i>	<i>Velo Deresi</i>	<i>Mülâhazât:</i>	-
<i>Cinsi:</i>	<i>Tarla</i>	<i>Rakam-ı ebvâb:</i>	-	<i>Nev'i:</i>	<i>Arz-i mîrî</i>
<i>Hudûdu:</i>	<i>Besim Efendi ve Kaşifka (?) Todor ve Kosta tarlaları</i>				
<i>Mikdârı:</i>	<i>İki dönüm-i atık onsekiz evlek otuzsekiz arşin-i cedîd</i>				
<i>Muhassası:</i>	-				
<i>Sâhib-i evveli:</i>	<i>Teb'a-i Devlet-i Osmaniyyeden Risto veled-i Koço</i>				
<i>Ciheti i'tâ-yı sened:</i>	<i>Fevtten</i>				
<i>Mutasarrıfı:</i>	<i>Teb'a-i Devlet-i Osmaniyyeden ...Zoyiçe veled-i Braylo</i>				
<i>Kıymeti:</i>	300				
<i>Bedeli:</i>	-				
<i>Sebeb-i tasdîr-i tevkî'-i Hümayûn oldur ki</i>					
<i>Bâlâda muharrer üçyüz kuruş kıymetli Defter-i Hâkânîde Zoyiçe uhdesine kay-</i>					
<i>dolmuş olmağla beher sene me'mûrîne aş'âr-ı şer'îyyesini edâ etmek üzere zabt-u</i>					
<i>tasarrufunu hâvî merkûmun yedine işbû tâpû senedi i'tâ kılındı.</i>					
<i>Fî 5 Ramazan 1309.</i>					
<i>/Mühür/ Defterhâne-i Hâkânî</i>					

Превод текста:

*/Монограм*¹⁹ (297) [Означава годину када је штампан образац: 1297. хиџретска година 15. децембар 1879 - 03. децембар 1880. године]

Потврда Државне катастарске службе (Тапија)²⁰

Редни број: 56 Месечни регистар: *Шубат* (1)305. [фебруар 1890. године]

Општинско одељење: -

Лива: Скопље *Каза:* Радовиш(те) *Нахија:* -

Село: Раклиш(те) *Насеље познато као:* - *Махала:* -

Сокак: - *Локација:* Поток Вело *Белешке:* -

Врста имовине: Њива *Број врата:* - *Врста власништва:* Државно земљиште

Границе: Њиве господина Бесима, Кашифка (?) Тодора и Косте

Количина: Два стара *дунума*, осамнаест *евлека* и тридесетосам нових *аршина*

Намена: -

¹⁹ Османски званични монограм, којим су оверавани документи упућени у име султана назива се „тугра“. (Опширније о видовима оверавања османских докумената и османској дипломатици и палеографији видети: Чолић, 2005). У овом случају реч је о монограму 34. османског султана Абдулхамида II (31. август 1876 - 27. април 1909. године).

²⁰ Види фусноту бр. 15.

Претходни власник: Држављанин Османске државе Ристо син Кочов

Повод издавања тапије: Смрт

Корисник: Држављанин Османске државе ... Зојица син Брајлов

Вредност: 300

Противредност: -

Повод издавања султановог указа (са монограмом) је следећи:

Горе наведена (имовина) у вредности од триста *куруша* у Државној катастарској служби евидентирана је за употребу Зојице, који ће сваке године службеницима плаћати законски предвиђену десетину, те је споменутој особи на руке издата ова катастарска потврда, којом се подразумева поседовање и коришћење.

05. *рамазан* 1309. хиџретске године [03. април 1892. године]

/Печат/ Државна катастарска служба

ДОКУМЕНТ БР. 8

Транскрипција текста:

Evsat

30

Kazâ-i Şehirköy karye-i Gradaşniçe

Viden veled-i İslavko nâm zimmî altmışbeş senesine mahsûben müstahakk olduğu cizye-i şer'îyyesini me'mûri tarafına teslim etmiş olduğunu mübeyyen işbu sened yedine verildi.

Sene 1265

Numara : 1

Eşkâl

Sin : 54

Boy : Orta

Sakal : ...

Bıyık : Kır bıyık

Göz : Ela

Eşkâl-i mahsûsa : -

Defter numarası : 54

/Mühür/: Livâ-i Niş sened-i makbûz

Превод текста:

Евсам-Уплата пореза

30

Каза Шехиркој, село Градашница

Зимија по имену Виден син Славков оно што дугује као законски предвиђену *џизју*, која се рачуна за шездесетпету годину, предао је службенику, зато му је на руке дата ова потврда (признаница), која говори о томе.

1265. година [27. новембар 1848 - 16. новембар 1849. године].

Број : 1

Особине

Година : 54

Раст : Средњи

Брада : ...

Бркови : Седи бркови

Очи : Смеђе

Специфичне особине : -

Број дефтера : 54

/Печат/ Лива Ниш, признаница за потврду

ДОКУМЕНТ БР. 9

Транскрипција текста:

Evsat

1263

Kazâ-i Şehirköy karye-i Gradaşniçe

Viden veled-i İslavko nâm zimmî altmışüç senesine mahsûben müstehakk olduğu cizye-i şer'îyyesini me'mûri tarafına teslim etmiş olduğunu mübeyyen işbu sened yedine verildi.

Sene 1263

Numara

: 32

<i>Eşkâl</i>	
<i>Sin</i>	: 51
<i>Boy</i>	: Orta
<i>Sakal</i>	: -
<i>Bıyık</i>	: Kumral
<i>Göz</i>	: Ela
<i>Eşkâl-i mahsûsa</i>	: -
<i>Defter numarası</i>	: -
<i>/Mühür/: Livâ-i Niş sened-i makbûz</i>	

Превод текста:

Евсам

1263 [20. децембар 1846 - 08. децембар 1847. године]

Каза Шехиркој, село Градашница

Зимија по имену Виден син Славков оно што дугује као законски предвиђену *уизју*, која се рачуна за шездесет треу годину, предао је службенику, зато му је на руке дата ова потврда (признаница), која говори о томе.

1263. година

Број	: 32
Особине	
Година	: 51
Раст	: Средњи
Брада	: ...
Бркови	: Светлокестењаст
Очи	: Смеђе
Специфичне особине	: -
Број дефтера	: -

/Печат/ Лива Ниш, признаница за потврду

ДОКУМЕНТ БР. 10

Транскрипција текста:

*Eflak ve Boğdan memleketleri ile
Sırbistan'a gidecek olanlara mahsûs
mürûr tezkeresidir*

Fî 9 Zi'l-hicce Sene 82

/Mühür/

Numara: 76

*Devlet-i Âliyye teb'asından Niş kazâsı Grnçar karyesi sâkinlerinden
olan Çivetkoviç Peyo bu def'a Niş'den ... azîmet edeceğinden esnâ-i
râhda ve gideceği mahallerde bulunan me'mûrîn taraflarından mürûri-
yete mümâne'at olunmamak ve lede'l-iktizâ i'ânet ve himâyet kılınmak
ve bir sene müddeti olmak üzere işbu mürûr tezkeresi verildi.*

Eşkâl-i husûsi

Sin : 14

Boy : Orta

Göz : Ela

Burun : *Orta*
Ağız : *Keza*
Sakal : -
Fî 9 Zi'l-hicce 1283
/Mühür/

Превод текста:

Путна исправа намењена оним који путују
у земље Влашку и Молдавију, као и за Србију
09. зу'л-хиџе (12)82. године [25. април 1866. године]
/Печат/ (нечитак)

Број: 76

Држављанин Узвишене државе²¹ Цветковић Пејо, настањен у селу Грнчар, које припада *кази* Ниш, кренуо је на пут од Ниша до ..., тим поводом током путовања и у местима у којима ће боравити службеници нека му не праве сметње у путовању и у случају да затреба нека му пружи помоћ и заштиту, због тога му је дата ова путна исправа која важи годину дана.

Личне карактеристике

Година : 14
Раст : Средњи
Очи : Смеђе
Нос : Средњи
Уста : Такође
Брада : -

09. зу'л-хиџе 1282. године [25. април 1866. године]
/Печат/ (нечитак)

²¹ Израз се односи на Османску државу.

ДОКУМЕНТ БР. 11

Предња страна документа

Позадина документа

Транскрипција текста:

(Предња страна документа)

Altı senelik vergi ilm-ü haberidir

Livâ : - *Cild* : 30

Kazâ : - *Varak* : 63

Sâhib-i mülkün isim ve şöreti : *İstoşo veled-i Koto*

Defter : 1 *Nüfûs-i umûmî* : 0

Meskeni : *İvranye* *İsm-i mahalle* : *Papas Nikola*

İsm-i sokak : *Üsküb Caddesi* *Rakam-ı hânesi* : -

Vergi : *Kuruş* : 03 *Para* : 31

Îrâd : *Kuruş* : -

Kıymet : *Kuruş* : 625

Emlâk : *Aded-i defter* : 1

Umûmî: 2729

		<i>Numarası</i>	: 58
		<i>Cinsi</i>	: Tarla
<i>Arâzî</i>	:	<i>Zirâ‘</i>	: -
		<i>Evlek</i>	: 2
		<i>Dönümi</i>	: -
<i>Bulunduğu mevki‘</i>	:	<i>Cild</i>	: 19 Varak : 74 Gelmiştir ... ‘89--
<i>Yekûn</i>	: -	<i>Vukû‘ât</i>	: -

(позадина документа)

<i>Yekûn</i>	: -	<i>Vukû‘ât</i>	: -
--------------	-----	----------------	-----

<i>Teslîmât</i>	: -					
<i>Mâl-i sene</i>	:	<i>Sâlhâl vergisi</i>	: -	<i>Kuruş</i>	: -	<i>Para</i> : - /3 defa/
<i>Teslîmât</i>	:	<i>Târîhi</i>	: -	<i>Kuruş</i>	: -	<i>Para</i> : -
... Senesi vergisi olan...						
... kuruş ... para bâlâda						
<i>muharrer tevârih ile teslîm-i sandık olmuştur</i>				/3 defa tekrarlanıyor/		

<i>Mâl-i sene</i>	:	<i>Sâlhâl vergisi</i>	: -	<i>Kuruş</i>	: -	<i>Para</i> : - /3 defa/
<i>Teslîmât</i>	:	<i>Târîhi</i>	: -	<i>Kuruş</i>	: -	<i>Para</i> : -
... Senesi vergisi olan...						
... kuruş ... para bâlâda muharrer						
<i>tevârih ile teslîm-i sandık olmuştur</i>				/3 defa tekrarlanıyor/		

Превод текста:

(Предња страна документа)

Илмухабер о уплати пореза за шест година

<i>Лива</i>	: -	Том	: 30
<i>Каза</i>	: -	Лист	: 63

Име и звање власника имовине : Стошо син Котов

<i>Дефтер</i>	: 1	Општа евиденција становништва	: 0
Пребивалиште	: Врање	Назив <i>махале</i>	: Поп Николе
Назив <i>сокака</i>	: Скопска <i>мада</i>	Број куће	: -
Порез	<i>Куруш</i>	: 03	<i>Пара</i> : 31
Приход	:	<i>Куруш</i>	: -
Вредност	<i>Куруш</i>	: 625	

Некретнине : Број *дефтера* : 1 Генерално: 2729 Број: 58 Врста: Њива
 Земљиште : *Зира* : - *Евлек* : 2 *Дунум* : -
 Место на којем се налази : Том : 19 Лист : 74 Дошло је... '89

Укупно :- Догађаји :-

(позадина документа)

Укупно :- Догађаји :-

Предаје (уплате) :-

Финансијска година : Годишњи порез: - *Куруш* :- *Пара* :- ²²

Предаје (уплате) : Датум : - *Куруш* :- *Пара* :-

За ... годину на име пореза од ... предато је у благајну, као што је горе заједно са датумом записано ... *куруша* и ... *пара*.²³

Финансијска година : Годишњи порез: - *Куруш* :- *Пара* :- ²⁴

Предаје (уплате) : Датум : - *Куруш* :- *Пара* :-

За ... годину на име пореза од ... предато је у благајну, као што је горе заједно са датумом записано ... *куруша* и ... *пара*.²⁵

РЕЧНИК МАЊЕ ПОЗНАТИХ РЕЧИ

Аршин Стара мера за дужину, означава раздаљину од врхова ручних прста до рамена и код нас је била позната као лакат. Зависно где се користио мењала се дужина аршина, тако да је чаршијски износио 68 цм, терзијски 65 цм, а дунђерски (зидарски) 75,8 цм.

Берат Султански или царски декрет, указ о именовању или додели положаја и поседа

Вакуф Задужбина

Дефтер Свеска, књига, регистар, протокол

Дунум Мера која се употребљава за површину земљишта. Један стари дунум има 918,672 м², а један нови дунум има 2.500 м²

²² Понавља се три пута.

²³ Понавља се три пута.

²⁴ Понавља се три пута.

²⁵ Понавља се три пута.

<i>Евлек</i>	Четвртина дунума
<i>Евсат</i>	Врста плаћања цизје. Према висини прихода и имовини порезника постоје три начина уплате цизје: една (најнижи износ, који се односио на најсиромашније), евсат (средњи износ, који се односио на оне који су били осредњег имовинског стања) и а'ла (највећи износ, који се односио на најимућније)
<i>Ејалет</i>	Вилајет, округ, провинција
<i>Зимија</i>	Штићеник, припадник хришћанске или јеврејске вероисповести у исламској држави
<i>Зира</i>	Стара мера за дужину, позната као лакат
<i>Зу'л-каде</i>	Назив за једанаести месец у хиџретском календару
<i>Зу'л-хиџе</i>	Назив дванаестог месеца у хиџретском календару
<i>Илам</i>	Судски извештај, саопштење, обавештење, решење
<i>Илм-у хабер</i>	Писмена потврда, документ, уверење или признаница
<i>Каза/кадилук</i>	Израз за судско-административну јединицу
<i>Канун-и сани</i>	Назив за једанаести месец у руми (јулијанском) календару
<i>Касаба</i>	Варош
<i>Куруш</i>	Врста металног новца, грош
<i>Лива</i>	Административна јединица позната и као санџак
<i>Махала</i>	Насеље, градска четврт, квартал
<i>Мејхана</i>	Крчма, механа, гостионица у којој се точи и алкохол
<i>Минбер</i>	Проповедаоница у џамији одакле се верско лице петком и бајрамом саветима и предавањима обраћа верницима
<i>Мутесариф</i>	Санџабег или мирлива, управник административне јединице познате као санџак тј. округ
<i>Мухтар</i>	Муфтар, сеоски старешина, особа која се налази на челу једне махале, насеља, попут данашњег шефа месне заједнице
<i>Наиб</i>	Заменик судије, кадије
<i>Нахија</i>	Административна јединица мања од санџака
<i>Пара</i>	Врста новца мања од куруша (гроша), четрдесети део куруша
<i>Рамазан</i>	Назив за девети месец у хиџретском календару
<i>Ребиу'л-еввел</i>	Назив за трећи месец у хиџретском календару
<i>Садразам</i>	Велики везир, апсолутни заступник османског султана
<i>Сокак</i>	Мања улица
<i>Тапија</i>	Катастарска потврда о праву на коришћење земљишта.
<i>Теширин-и еввел</i>	Назив за осми месец у руми (јулијанском) календару
<i>Теширин-и сани</i>	Назив за девети месец у руми (јулијанском) календару

Тупација	Бубњар
Турбе	Маузолеј, гробница. Иначе се подиже угледним особама, изнад њихових гробова. Постоје турбета затвореног и отвореног типа
Ћурчија	Крзнар
Ханџија	Власник хана-коначишта, газда хана, гостионичар
Харемејн	Под овим изразом мисли се на „два харема“, односно два заштићена града, и односи се на градове Мекку и Медину, који се данас налазе у Саудијској Арабији, а иначе су два места која се обилазе током исламског ходочашћа-хаџа
Читлук	Газдинство, посед
Џада	Пут, већа улица
Џизја	Порез којег су као главарину плаћали немуслиmani становници Османске државе
Шехиркој	Пирот
Шехиркојли(ја)	Пироћанац
Шубат	Дванаести месец у румијском (јулијанском) календару, почиње средином фебруара и завршава се средином марта

ЛИТЕРАТУРА

- Амедоски, Д., Катић, С. (2014). Верске задужбине муслимана нахије Пирот (Шехиркој) 1570/1571. године. *Мешовита грађа-Miscellanea*, 35, 7-18.
- Čelebi, E. (1996). *Putopis : odlomci o jugoslovenskim zemljama*, Sarajevo, „Sarajevo-Publishing“.
- Чолић, Љ. (2005). *Османска дипломатика са палеографијом*, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства.
- Ujkanović, E., Ibrić, S. (2015). *Zbirka osmanskih tapija Arhiva „Ras“ : Novi Pazar i okolina*, Novi Pazar, Istorijski arhiv „Ras“ - Novi Pazar i Kulturno društvo muslimana Srbije „Gajret“ - Beograd.
- Велкова, С., Панајотовић, М. (2017). *Заборављени Пирот*, Пирот, Музеј Понишавља.
- Зиројевић, О. (1980). Око имена Шехиркеј (Shirköy). *Историјски часопис*, 27, 233-236.

Примљено/ Received on 13. 06. 2018.

Ревидирано/ Revised on 11. 07. 2018.

Прихваћено/ Accepted on 28. 07. 2018.